

ERŐSZ HALDOKLÁSA

BYUNG-CHUL HAN

ERÓSZ HALDOKLÁSA

BYUNG-CHUL HAN

TYPOTEX

A fordítás a következő kiadások alapján készült:

Byung-Chul Han: *Agonie des Eros*

Matthes & Seitz, Berlin, 2012

© 2012 by Matthes & Seitz Berlin

Alain Badiou: *Réinventer l'amour*

© Editions Autrement

(a department of Flammarion), Paris, 2015

Hungarian translation © Csordás Gábor, 2022

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2022

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

ISBN 978 963 493 202 4

TARTALOM

A szerelem újrafelfedezése
(Alain Badiou) / 7

Melankólia / 17

Nem-hatni-tudni / 27

A puszta élet / 38

Pornó / 52

Fantázia / 59

Erósz politikája / 68

Az elmélet vége / 74

A SZERELEM ÚJRAFELFEDEZÉSE

Byung-Chul Han meggyőző erővel tanúsítja ebben a könyvben, hogy a szerelem, abban az erős értelemben, amelyet egy hosszú történelmi hagyomány tulajdonít neki, veszélyben van, talán már meg is halt, mindenesetre nagyon beteg: könyvének az *Erősz haldoklása* címet adta.

Mi hát az ellenfél, amelynek csapásai alatt az igazi szerelem összeroskad? Nem más, mint korunk individualizmusa, igyekezetünk, hogy mindent a piaci árához viszonyítsunk, az érkedimenzió, amely ma az egyén viselkedését meghatározza. A szerelem, az igazi, valójában lázadás a mai világ - a világkapitalizmus - minden normája ellen, egyszerűen azért, mert korántsem két egyén kellemes együttlétének egyszerű paktuma, hanem radikális tapasztalat, a Másik létének e tekintetben talán az egyetlen radikális tapasztalata.

Ennek bizonyítása érdekében Byung-Chul Han a sokféle fenyegető veszély bemutatásával kombinálja az igazi szerelem egyfajta, a szerelmes szexualitást is tekintetbe vevő fenomenológiáját. Könyve tehát egyfelől a másság *feltétlen* tapasztalatának erős leírása, másfelől kiterjedt és vádló hivatkozás mindarra, ami eltérít minket ettől a tapasztalattól, sőt egyenesen megtiltja, hogy létezésével és következményeivel számot vessünk.

A könyv így egyszerre kérlelhetetlen bizonyítása az igazi szerelem minimális feltételeinek: az önmegsemmisítés bátorságára van szükség a másik fölfedezése érdekében; és beható szemrevételezése mindazoknak a csapdáknak és támadásoknak, amelyekkel a kizárólag a kellemes-ségre, narcisztikus kielégülésre törekvő fennálló világ elnyomja Erősz lehetőségét.

Mélységesen lenyűgöző könyv, éppen mert a filozófiai szigor (egy Deleuze-idézet csattanójával végződik) és a legváltozatosabb forrásokra támaszkodó részletgazdag leírások valószínűtlen kombinációja alkotja.

Az első fejezet Lars von Trier *Melankólia* című filmjét, Bruegel (a filmben látható) *Vadászok a hóban* című festményét és Wagner *Trisztán és Izoldáját* hívja segítségül, hogy megmutassa: a tisztán külső, az *egészen más* baljós betörése

a szubjektum megszokott egyensúlya számára katasztrófa, de olyan katasztrófa, amely egyúttal az önkiüresítés, az önhiány boldogsága, és végső soron üdvösségre vezet.

A második fejezet Foucault szigorú bírálattól, aki a képességet, (a tudás passzivitásával szembeállított) „hatni tudást”, tehát végső soron a teljesítményt tekinti értéknek, Lévinas és Buber mértéktartó magasztalásáig jut el, akik fölfedezték – Byung-Chul Han idézem –, hogy „Erősz éppen egy olyan viszony a másikhöz, amelynek helye a teljesítményen és a hatni-tudáson túl van”. Ami Foucault-nál hiányzik, és amit Lévinas épp csak sejtet, valójában szerzőnk központi tétele, mely szerint „a másság negativitása, nevezetesen a másik atópiája, amely minden hatni-tudás alól kivonja magát, az erotikus tapasztalat alkotóeleme”. Rendkívül találó megfogalmazással, amely mintegy az egész könyv foglalata: „Egyedül a *nem-hatni-tudás* felől látható a másik.” A szerelmi tapasztalatot így átszövi a hatalomnélküliség, a másik minden feltárulásának ez az ára.

A harmadik fejezet Hegel meglepő olvasatával szolgál, a szerelem hatalmának mint az abszolútum új mértékének fölfedezésével. Nem az abszolút negativitás értelmében. Ugyanis a Szellem egyedül a szerelemben tapasztalhatja meg saját megsemmisülését, ott képes, mint